

Nr 850

Av herr **Hedlund m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 156, angående underskott å statens järnvägars fond för budgetåret 1960/61.

För täckande av förluster på trafiksvaga bandelar har statens järnvägar under senare år erhållit särskilda anslag. Vart och ett av budgetåren 1958/59 och 1959/60 har driftbidraget till SJ uppgått till 100 milj. kronor, och för budgetåret 1960/61 har företaget av årets riksdag beviljats driftbidrag med 80 milj. kronor. I proposition nr 156 föreslås emellertid, att statens järnvägar skall tillföras ytterligare 70 milj. kronor för budgetåret 1960/61. Anslaget skall enligt propositionen användas att täcka det underskott, som beräknas uppstå till följd av de genom årets avtal ökade löne-kostnaderna.

Statsbaneföretagets ekonomiska situation kan inte betecknas som gynnsam. Även om de trafiksvaga bandelarnas negativa effekt på driftresultatet inte får överskattas, är det uppenbart att denna medverkar till underskott i verksamheten. Nedläggning av trafiksvaga bandelar skulle sålunda möjliggöra ett bättre driftresultat. Avgörande i nedläggningsfrågan är emellertid möjligheterna att i tillfredsställande omfattning och takt ordna ersättande kommunikationsmöjligheter. Vi vill därför understryka angelägenheten av att ansträngningarna att åstadkomma goda ersättande kommunikationer intensifieras. I årets vägbudget har upptagits ett särskilt anslag på 20 milj. kronor att användas för sådana ändamål. Det tillvägagångssättet bör enligt vår mening framgent tillämpas i ökad utsträckning och särskilt beaktas vid planeringen av den fortsatta utbyggnaden av landsvägsnätet. Även om alla trafiksvaga bandelar varken kan eller bör läggas ner, kan därigenom ett bättre ekonomiskt resultat uppnås i SJ:s verksamhet utan att de berättigade kommunikationsbehoven behöver eftersättas.

Det vore dock oriktigt att dra den slutsatsen att järnvägsföretagets nuvarande ekonomiska situation beror enbart på de trafiksvaga bandelarna. Av järnvägsstyrelsens skrivelser i ärendet framgår att såväl avgifterna till den allmänna tilläggspensioneringen som den allmänna varuskatten medverkat till den negativa ekonomiska utvecklingen. I sammanhanget bör uppmärk-

sammas att de statliga företagen har kvar hela sin förutvarande pensionskostnad. Därtill kommer nu avgifterna till ATP. För SJ:s vidkommande torde dessa "extra" kostnader icke understiga 15 milj. kronor för budgetåret 1960/61. De kommer därtill att öka successivt en viss tid framöver.

I nuvarande situation synes det således ofrånkomligt att tillföra företaget ytterligare medel. Eljest kan det inte fullgöra sin betydelsefulla uppgift inom landets kommunikations- och transportväsen. Dock synes det av departementschefen föreslagna beloppet vara alltför kraftigt tilltaget. Järnvägsstyrelsens prognos per den 18/3 1960 utvisar vid jämförelse med prognosen per den 25/11 1959 en inkomstökning för budgetåret 1959/60 med 18 milj. kronor. Utgifterna utvisar en ökning med 5 milj. kronor. Som följd därav förbättras det tidigare beräknade överskottet efter avskrivningar från 17 till 30 milj. kronor. Anledningen till inkomstökningen torde vara den ökning av frakterna som följt av konjunkturuppgången. I den nyligen framlagda kompletteringspropositionen räknas med en sådan konjunkturutveckling att den förbättrade inkomstutvecklingen för järnvägsföretaget bör bli bestående avsevärd tid framöver.

Förutnämnda förbättring av inkomsterna mellan prognoserna i november och mars om 18 milj. kronor för budgetåret 1959/60 bör alltså för budgetåret 1960/61 motsvaras av ett betydligt större belopp, men departementschefen utgår från en förbättring av i stort sett samma storlek, nämligen 20 milj. kronor. Med hänsyn till konjunkturläget och särskilt med hänsyn till att det i kompletteringspropositionen räknas med såväl investerings- som lagerökningar är det realistiskt att räkna med åtminstone dubbla beloppet. Enligt prognoserna motsvaras visserligen inkomstökningen av en utgiftsökning om 15 milj. kronor för budgetåret 1960/61. Utgiftsökningen torde, såsom redan nämnts, främst bero på omsättningsskatten. Den skulle sålunda reduceras om omsättningsskatten avvecklas den 1 januari 1961. Men oavsett detta torde den ökning av inkomsterna, som det med hänsyn till konjunkturutsikterna finns anledning att räkna med under budgetåret, icke komma att av nu kända omständigheter åtföljas av en liknande utveckling av utgifterna.

Den totala ökningen av SJ:s lönesummor uppgår för budgetåret 1960/61 till 81 milj. kronor. I propositionen framhålles att det därav följande överskottet genom smärre taxejusteringar skulle reduceras till 70 milj. kronor. Det nu aktuella anslagsbehovet skulle alltså uppgå till detta belopp. Som framgått av det föregående bör man dock räkna med en gynnsammare utveckling av företagets inkomster. Därigenom reduceras anslagsbehovet till 50 milj. kronor, ett belopp som även om konjunkturen senare skulle bli vikande synes utgöra ett tillräckligt ytterligare tillskott för budgetåret 1960/61.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 156 måtte besluta att för *Statens järnvägars fond* å riksstaten för budgetåret 1960/61 upptaga ett underskott om 50 000 000 kronor.

Stockholm den 17 maj 1960

Lars Eliasson
i Sundborn

Nils G. Hansson
i Skegrie

Gunnar Hedlund

J. W. Pettersson
i Norregård